

• JELGAVAS VALSTS ĢIMNĀZIJA •

Sabalansēti pārbaudes darbi vēsturē un sociālajās zinībās pamatskolā

Biruta Turlava un Kristens Prokopovičs

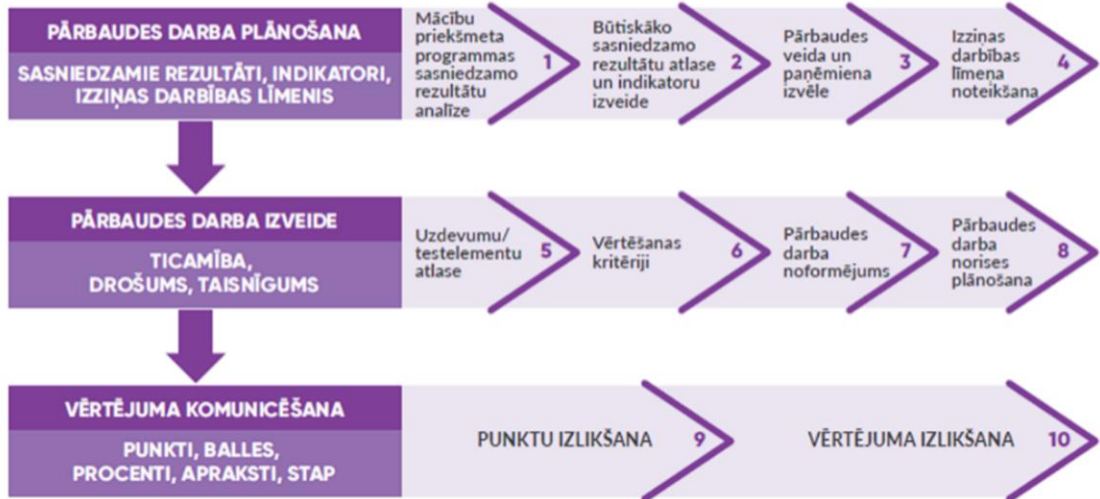

**SR: Zina, kas ir sabalensēts PD pēc
tā kritērijiem. Skaidro un novērtē
dažādus PD pēc to sabalensētības.**

Visām stundām ir nepieciešams sasniedzamais rezultāts (SR), mūsu darbnīcai tas būs šāds:

Skolēnu mācību sasniegumu
summatīvā vērtēšana
Metodiskais līdzeklis
17.lpp.

NOBEIGUMA DARBA VEIDOŠANAS POSMI

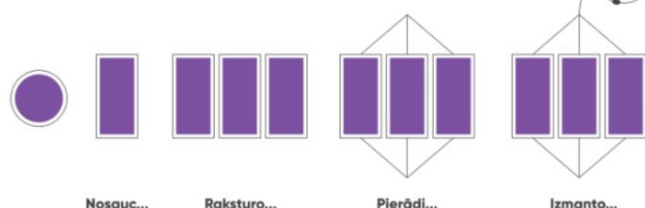

Soļi pēc kā mūsu skolas pedagogi virzas uz to, lai katrs mūsu pārbaudes darbs būtu sabalansēts.

1) SOLO līmeņi

2. attēls. SOLO taksonomijas modelis (Biggs, Collis, 1982)

SOLO taksonomijas līmeņi ir viens no pamatelementiem, lai izveidotu sabalansētu pārbaudes darbu. SOLO taksonomijas četri līmeņi nodrošina pārbaudes darbos to, ka skolēns ar vājām prasmēm, zināšanām un vēlmēm spēj sasniegt savu vēlamo līmeni, un tas pats ir ar skolēniem, kuri ir „spēcīgāki” jeb talantīgāki kādā no priekšmetiem. I līmenis ir ļoti vienkāršas darbības, kurām nav nepieciešama liela piepūle, vai kompleksas zināšanas. Piemērs: Izskaidrot jēdzienu (Kā saka, vai nu zina, vai nē). II līmenis ir vairākas nesaistītas zināšanas kopā, bet vēl joprojām vienkāršas zināšanas jeb prasmes. Piemērs: Savienot vēsturiskas personas ar dzīves spilgtākajiem notikumiem/darbiem. III līmenis jau ir kompleksa darbība, kur skolēnam ir jāpielieto vairākas zināšanas un prasmes, lai veidotu sakarību. Piemēram: „visi” darbi ar avotu analīzi būs III līmenis, jo skolēnam ir darbs ar tekstu, kur jāsaprot vai avots ir patiess, jāsaprot kādā kontekstā, kas rakstījis un ko domājis. IV SOLO līmenis ir pats sarežģītākais gan skolotājam, gan skolēnam. „Bieži” ir skolotājiem grūtības izveidot pārbaudes darbā uzdevumu ar šo līmeni. Šis IV līmenis liek skolēnam iedziļināties un pielietot visas savas zināšanas un prasmes kompleksās situācijās. Piemērs mūsu jomā būtu iejusties vēsturiskā laika personā, kas prasa daudz zināšanu un prasmes, lai korekti un atbilstoši izpildītu šo uzdevumu.

2)SOLO līmeņu daudzums pārbaudes darbos

Izziņas darbības līmenis un tā apraksts		Īpatsvars (%)
I	Atceras, lieto faktus, īsas procedūras vai atsevišķas idejas.	20 ± 2
II	Veic tipiskus algoritmus, lieto formulas, paņēmienus vai prasmes pazīstamās situācijās.	50 ± 2
III	Saista, skaidro, lieto zināšanas vai prasmes jaunās situācijās, demonstrējot patiesu izpratni.	25 ± 2
IV	Veido un pierāda vispārinājumus, lieto zināšanas un prasmes situācijās ar augstu kompleksuma pakāpi.	5 ± 2

Ne tikai svarīgi ir iekļaut visus SOLO taksonomijas līmeņus pārbaudes darbā, bet gan, CIK daudz tiem jābūt. Lai mūsu skolas pārbaudes darbi būtu sabalansēti, mēs izmantojam šo tabulu, kas parāda veiksmīgāko daudzumu katram līmenim.

Nobeiguma darba specifikācijas tabula

Sasniedzamā rezultāta grupa	Sasniedzamais rezultāts	Vērtēšanas indikators (ko mēra uzdevums)	Izziņas darbības līmenis
Zināšanas	Atlasa no mācību priekšmeta standarta un programmas.	Veido no sniedzamā rezultāta.	Prognozē, izmantojot dažādas taksonomijas.
Izpratne	Atlasa no mācību priekšmeta standarta un programmas.	Veido no sniedzamā rezultāta.	Prognozē, izmantojot dažādas taksonomijas.
Prasmes	Atlasa no mācību priekšmeta standarta un programmas.	Veido no sniedzamā rezultāta.	Prognozē, izmantojot dažādas taksonomijas.
Kompleksas situācijas	Atlasa no mācību priekšmeta standarta un programmas.	Veido no sniedzamā rezultāta.	Prognozē, izmantojot dažādas taksonomijas.

Veidot šādas tabulas arī būtu nepieciešams. It īpaši tad, kad ir jānovērtē uzdevumi, kur ir grūti saprast, vai skolēns ir sasniedzis šo līmeni. Piemēram, komplicēta jēdziena izskaidrošanā, skolēns ir tikai ierakstījis atslēgas vārdus, bet nav IZSKAIDROJIS. Ko tad darīt? Likt punktu, vai nē? Tāpēc mēs rakstam indikatoru, kas norāda no SR, ko tad īsti mēs sagaidam no skolēniem.

Piemērs:

Pārbaudes darbs **Kāda ir banku loma naudas aprītē?**

SR grupas	Sasniedzamais rezultāts	Indikators (ko mēra uzdevums)	SOLO	Uzd. numurs	Punkti
Zināšanas	SR: Grupās veido plakātu izvēlētajam tematam par tēmu - algas. Prezentē to klasei, iepazīstinot ar jaunapgūto informāciju.	Zina, kas ietekmē pensijas veidošanos.	I	1.1.	1
	SR: Skaidro inflāciju un deflāciju, un to ietekmi uz ekonomiskiem procesiem.	Zina, kādā intervālā ietilpst mērenā gada inflācija.	I	1.2.	1
	SR: Skaidro naudas veidus un raksturo to īpašības, priekšrocības un trūkumus.	Zina, kas naudai ir jānodrošina.	I	1.3.	1
	SR: Analizē video par Latvijas centrālo banku un tās uzdevumiem. Salīdzina komercbanku un centrālās bankas funkcijas.	Skaidro jēdzienu Emisija.	I	2.	1
Izpratne	SR: Analizē video par Latvijas centrālo banku un tās uzdevumiem. Salīdzina komercbanku un centrālās bankas funkcijas.	Salīdzina un grupē komercbanku un centrālās bankas funkcijas.	II	3.	6
	SR: Grupās veido plakātu izvēlētajam tematam par tēmu - algas. Prezentē to klasei, iepazīstinot ar jaunapgūto informāciju.	Skaidro, kāpēc saņemot algu visu nevar nopirkt, ko grib.	II	4.4.	1
	SR: Skaidro naudas veidus un raksturo to īpašības, priekšrocības un trūkumus. SR: Skaidro inflāciju un deflāciju, un to ietekmi uz ekonomiskiem procesiem.	Skaidro, ka nepieciešams veikt uzkrājumus un izvērtēt mantu nepieciešamību.	III	4.5.	1
	SR: Skaidro inflāciju un deflāciju, un to ietekmi uz ekonomiskiem procesiem.	Analizē doto situāciju un izprot, kas ir ieguvēji augstas inflācijas apstākļos.	III	5.1	1
	SR: Analizē video par Latvijas centrālo banku un tās uzdevumiem. Salīdzina komercbanku un centrālās bankas funkcijas.	Analizē doto situāciju un izprot, kas iederas pie otrā līmeņa bankām.	III	5.2	1
Prasmis	SR: Skaidro inflāciju un deflāciju, un to ietekmi uz ekonomiskiem procesiem.	Prot aprēķināt inflācijas procenta gada likmes atšķirību starp diviem gadiem.	II	4.3.	1
	SR: Aprēķina kredīta un noguldījuma vienkāršo procentu likmi.	Zina vienkāršo procentu likmes formulu. Aprēķina kredīta un noguldījuma piedāvājumus.	II	6.	5
Kompleksas situācijas	Temata visu SR kopums.	Veido savu viedokli, iesaka savus ieteikumus par atbildīgu resursu aizņemšanos un uzkrājumu	IV	7.	2

Šajā piemērā jūs redzat mūsu veidotu 8. klases sociālo zinību pārbaudes darba specifikācijas tabulu.

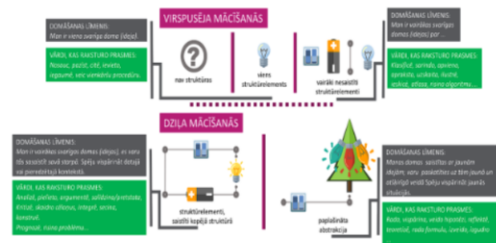
Praktiskais darbs!

Ar SOLO līmeņiem un indikatoru noteikšanu.

Pārbaudes darbs **Kāda ir banku loma naudas apritē?**

SR grupas	Sasniedzamais rezultāts	Indikatori (ko mēra uzdevums)	SOLO	Uzd. numurs	Punkti
Zināšanas	SR: Grupās veido plakātu izvērtējumu temstam par tēmu - algas. Prezentē to klasei, iepazīstinot ar jaunapgūto informāciju.	Zina, kas ietekmē pensijas veidošanos.	I	1.1.	1
	SR: Skaidro inflāciju un deflāciju, un to ietekmi uz ekonomiskiem procesiem.	Zina, kādā intervālā ietilpst mērenā gada inflācija.	I	1.2.	1
	SR: Skaidro naudas veidus un raksturo to īpašības, priekšrocības un trūkumus.	Zina, kas naudai ir jānodrošina.	I	1.3.	1
	SR: Analizē video par Latvijas centrālā banku un tās uzdevumiem. Salīdzina komercbanku un centrālās bankas funkcijas.	Skaidro jēdzienu Emisija.	I	2.	1

Kognitīvās darbības dziļuma mērīšana izmantojot SOLO taksonomiju

Praktiskajā darbā tika izsniegti 7. klases vēstures pārbaudes darbi par tēmu Livonija un krusta kari. Darbnīcas dalībniekiem bija uzdevums aizpildīt tukšu specifikācijas tabulu, ierakstot tur indikatorus, SOLO līmeņus, uzdevumu kuram tas tika darīts un cik tad pedagogs ir gatavs dot par to punktus. Pēc uzdevuma tika veikta diskusija.

3) Punktu sadalījums

Skolēnu mācību
sasniegumu
summatīvā vērtēšana
Metodiskais līdzeklis
12.,13.lpp.

Snieguma līmenis	sācis apgūt		turpina apgūt		apguvis	apguvis padziļināti	
Balles	1-2	3-4	5-6	7-8	9-10		
Apguves procenti	0-20 %	21-40 %	41-66 %	67-86 %	87-100 %		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10%		21%		41%		67%		87%	

MAX punktu skaits pārbaudes darbā	46 ← ievada skolotājs				Noteikts likumā					
Balles	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Procenti	0	10.5	21	31	41	54	67	77	87	94
Punkti atbilstoši procentiem	0	4.83	9.66	14.26	18.86	24.84	30.82	35.42	40.02	43.24
Punkti no (Jāievada e-klasē)	0	4	9	14	18	24	30	35	40	43
Rakstām e klasē "punkti no", noapaļojot UZ LEJU visos gadījumos										Te vajag vismaz 2 punktus

Svarīgas trīs lietas: 1)Kontroldarbos norādītais procentuālais daudzums pret atzīmi. Otrās tabulas (apakšā) orandžģīgie iekrāsotie ir, kas ir likumā noteikts procentuālais daudzums uz konkrēto atzīmi. Tas pedagogam ir obligāti jāīsteno un jāievada eklase. Pārējās atzīmes skolotājam ir iespēja pacelt, vai pazemināt par kādu punktu, vai diviem, ja ir objektīvs mērķis šādai darbībai. 2)Punktu sadalījums pie uzdevumiem, lai par vienu jēdzienu nedotu 3 punktus. 3)NElikt 0,5 punktus, jo tā vairs olipiādēs un eksāmenos arī neliek. Vai nu 0, vai 1 punkts.

4) Uzdevumu dažādība, daudzums un novietojums.

Sliktais piemērs:

Datums:	Vārds, Uzvārds:	Klase:	Punkti: Vērtējums:
Pārbaudes Darbs – Kā pilnveidot savu personību?			
1. Uzdevums – Temperaments. 1.1. Izvēlies vienu no temperamenta tipiem un raksturo to. (2p)			
1.2. Kā tavs izvēlētais temperaments tips (visticamāk) varētu reaģēt situācijā, kad kāds cits neapziņi viņam uzklāj uz ķurpes un to noņem? Vai temperamenta tipa reakcija atbilst vairāk introvertai vai ekstravertai personībai? Kāpēc? (4p)			
2. Uzdevums – Personība. 2.1. Kas ir personība? (2p)			
2.1. Kas var ietekmēt personības veidošanos? (3p)			
2.2. Izskaidro vienu jēdzienu. Apveici seš uzdevi: a)irdsapziņa b)morālā atbildība c)motivācija d)griba. Paskaidro, kā tavs izvēlētais jēdziens saistīts ar vienu, citu jēdzienu, kuru tu neizvēlējies. (2p)			
2.3. Izskaidro, kas ir individuālitate un pamato kā tā izpaužas. (2p)			
3. Uzdevums – Vērtības. 3.1. Apraksti vismaz 2 vērtības, kas ir svarīgas sabiedrībai. Kāpēc? (4p)			

Svarīgi arī pārbaudes darbus veidot tā, lai uzdevumi būtu dažādi. Piemēram mūsu jomai: uzdevums ar jēdzieniem, laika līnija, darbs ar tekstu un avotiem, viedokļa paušana utt. Slaidā redzat slikto piemēru, kur pārsvarā visi ir viena veida uzdevumi ar kaut kādu rakstisku skaidrojumu. Un ja skolēnam ir grūtības ar rakstīšanu jeb latviešu valodu, tad viņš nevajadzīgi zaudē daudz punktus, kas neparāda viņa zināšanas un izpratni par tēmu.

Itkā pašsaprotams, bet tomēr, svarīgs kritērijs ir arī uzdevumu daudzums uz noteiktā kontroldarba stundu daudzumu.

Ļoti specifiska lieta ir arī uzdevumu „novietojums”, labāk saprotams kā secība. Būtu ideāli, ja skolotājs spētu sarindot šos uzdevumus no vieglākā uz grūtāko. Ja tas netiek darīts, tad skolēns var pie grūtāka uzdevuma iesprūst un uz priekšu netikt un zaudēt nevajadzīgi savus svarīgos punktus, kas veido viņa vēl svarīgāko atzīmi.

Praktiskais darbs!

Ar punktu sadalījumu, uzdevumu dažādību,
uzdevumu daudzumu un novietojumu.

Darbs: _____ Vārds, Uzvārds: _____ Klase: 8.

Pārbaudes Darbs - Kā darbojas tirgus?

1. Uzdevums. Lasot un lasot, uzraksti, kā darbojas tirgus. Izvēlies, kas ir pareizi, un uzraksti, kas ir nepareizi. (8 p.)

2. Uzdevums. Izvēlies, kas ir pareizi. Uzraksti, kas ir nepareizi. (8 p.)

Pilnais	Daļējs
Darbs	
Tirgus	
Pilnais tirgus	
Daļējs tirgus	
Darbs	

3. Uzdevums. Izvēlies, kas ir pareizi, un uzraksti, kas ir nepareizi. (8 p.)

Katrs tirgus	Pilnais tirgus	Daļējs tirgus	Pilnais tirgus	Daļējs tirgus	Darbs tirgus

4. Uzdevums. Lasot, uzraksti, kas ir pareizi, un uzraksti, kas ir nepareizi. (8 p.)

Katrs tirgus	Pilnais tirgus	Daļējs tirgus	Pilnais tirgus	Daļējs tirgus	Darbs tirgus

Praktiskajā darbā tika izsniegti 8. klases sociālo zinību pārbaudes darbs par tēmu „Kā darbojas tirgus?”. Darbības dalībniekiem bija uzdevums analizēt pārbaudes darbus pēc punktu sadalījuma, uzdevumu dažādības, daudzuma un to novietojums. Pēc uzdevuma tika veikta diskusija.

Sabalansēta pārbaudes darba kritēriji:

- Solo līmeņi I, II, III, IV (Atslēgas vārdi, pēc kārtas)
- SR (Indikatori)
- Punktu sadalījums (kalkulators)
- Dažādu veidu uzdevumi
- Uzdevumu daudzums/ pd apmērs uz doto mācību stundu
- ...

Šie ir mūsu pārunātie sabalansēta PD kritēriji, bet, iespējams, ir vēl kritēriji, kas palīdzētu mums visiem objektīvi un pēc iespējas labāk parādīt skolēnu prasmes, zināšanas un iedziļināšanos ar vērtēšanas palīdzību.

Snieguma līmeņa apraksts (SLA)

- Konkrēti un detalizēti kritēriji
- Punktu sadalījums
- SOLO līmeņu ievērošana
- IV līmenis (apguvis padziļināti) **nav** nepieciešams visām prasmēm!

Snieguma līmeņa apraksts – Stresa un konflikta videosīzets.

Prasmes	Sācis apgūt	Turpina apgūt	Apguvis	Apguvis padziļināti
Video sīzets.	Nav video sīzeta, nav struktūras. (0 punkti)	Video sīzets nav oriģināls. Vienkāršs vai garlaicīgs. (1 - 2 punkti)	Ir parādīts video sīzets, kurš ir kārtīgi pārdomāts. Bet trūkst vai nu originalitāte, vai citu papildus efektu. (3 - 4 punkti)	Video ir oriģināls, ar interesantu sīzetu. Video tēma tiek parādīta interesantā, radošā veidā: vai nu ar humoru, vai dramatisks. (5 - 6 punkti)
Apgūto zināšanu un jēdzienu izmantošana veidojot video	Nav izmantotas apgūtās zināšanas par mācību tēmu. Jēdzieni izmantoti nepareizi. (0 - 2 punkti)	Apgūtās zināšanas izmantotas daļēji. Jēdzienu lietojums ir daļēji pareizs. Ieviestas nelielas kļūdas vai ne līdz galam parādīts. (3 - 5 punkti)	Ir izmantotas mācību stundās iegūtās zināšanas. Jēdzieni lietoti korekti un atbilstoši. (6 - 7 punkti)	-
Skolēna uzdotsais jautājums citām grupām.	Skolēns neuzdeva nevienai grupai jautājumu. (0 punkti)	Skolēns uzdeva vismaz vienu jautājumu. (1 punkti)	-	-
Skolēnu atbilde uz jautājumiem.	Skolēns nevar atbildēt uz jautājumu. (0 punkti)	Skolēns atbild uz jautājumu, bet ar kļūdām, vai ar ļoti īsu atbildi. (1 punkti)	Skolēns veiksmīgi atbild uz jautājumu. (2 - 3 punkti)	Skolēns detalizēti atbild uz jautājumu, izmantojot teoriju un jēdzienus. (4 - 5 punkti)
Video garums	Video ir pārāk garš. (0 punkti)	Video nedaudz par garu. (1 punkti)	Video iekļaujas norādītajā laikā (2 punkti)	-
Pašvērtējums	Netika veikts pašvērtējums. (0 punkti)	Pašvērtējums ir pildīts pavirši vai ne pilnīgi. (1 punkti)	Tika veikts kvalitatīvs pašvērtējums. (2 punkti)	-
Darba iesniegšana	Darbs iesniegts paredzētajā laikā. (1 punkti)			

Citāda pārbaudes darba sabalansētība diži neatšķiras no tradicionāla pārbaudes darba. Jāievēro tie paši kritēriji. Bet tomēr, tādēļ, ka ir citāds pārbaudes darbs ir nepieciešams veidot SLA (Snieguma līmeņa aprakstu). Katrs kritērijs ir jāapraksta tā, lai skolēns izlasot saprot, kuru līmeni viņš vēlas sasniegt. Pie kritērija un līmeņa, būtu nepieciešams pievienot punktu skaitu, lai apskatot vērtējumu skalu skolēns redz, kādu vērtējumu viņš saņem un kas vēl skolēnam ir jāuzlabo. SLA tiek veidots pēc tiem pašiem SOLO līmeņiem, tikai šeit, lai skolēnam ir saprotamāk, tie ir nosaukti par: I SOLO līmenis/Sācis apgūt, II SOLO līmenis/Turpina apgūt, III SOLO līmenis/Apguvis, IV SOLO līmenis/Apguvis padziļināti. Tas nozīmē, ka radot sabalansētu citādu pārbaudes darbu atkal ir jāreķina katrs līmenis pēc norādītās SOLO līmeņu sadalījuma tabulas.

Refleksija
un
Atgrieziniskā saite

<https://ej.uz/konf24>

